7-a JARO, N-o 346
LEIPZIG, 21. / 5. 1931

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE — REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris 12e. — GVIDANTO: E. Lanti. — SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. — ADMINISTREJO: R. Lerhner, Kolmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio). — APERAS SEMAJNE

MILITISTA DIKTATORECO EN PORTUGALIO

En la jaro 1926 kelkaj generaloj faris revolucion kontraŭ la tiutempe reganta demokrata registaro, k ili sukcesis starigi militistan diktatorecon je l' nomo de la nacia armeo. Ĝi okazis pro malbonaĉa politiko de l' tiamaj konstituciaj registaroj k ankaŭ pro malhonestaj k senhontaj scenoj okazintaj en la parlamento. Tie la deputitoj oftege batalis unuj kontraŭ la aliajn k ĉiam malatentis plej urĝajn problemojn koncernantaj la enlandan ekonomion. Do oni ne estis tre mirigita pri ekapero de tiu revolucia movado, ĉar ĝi jam delonge estis atendata.

Tuj komenciĝis furioza persekutado al ĉiuj politikistoj (nemilitistoj) k laboristaj organizoj. Ĉiuj liberalaj organizoj estis fermataj k ankaŭ konfiskataj iliaj havaĵoj. Krom la malliberigo al politikaj (ne-diktatoraj) k laboristaj gvidantoj, kiuj amase estis poste deportataj al Afriko k la enkarcerigo de aliaj, la diktatoroj ankaŭ malpermesis publikigon de laboristaj gazetoj. Ili starigis severan cenzuron k spionretaron por tiel pli bone tenadi sian diktatorecan regadon.

Dank' al tia spionaro la portugala popolo sufokiĝas. Tiuj sekret-agentoj jam denuncis 4 kontraŭ-estrarajn revoluciojn, kiuj pro tio tute malsukcesis. Ĉar ili devas liveri servojn al siaj superuloj, ili miksiĝas kun la amaso por provoki ĝin k tiel aranĝi ankaŭ motivon por aresti pliajn klaskonsciulojn. Tial ĉiutage ili malliberigas revoluciemajn K-dojn k ĉiujn suspektajn personojn. Tre danĝeras, publike k eĉ private pridiskuti diktatorecajn aferojn pro tio ke la spionoj estas ĉie. Eĉ oni suspektas unuj la aliajn.

Tiu spionaro havas sidejon en Teatro S. Karlos. Ĝi plenrajtas laŭleĝe, ĉion fari, kion ĝi volas. Tie oni batas la malliberulojn, turmentegas ilin per elektraj iloj k faras sur ili aliajn kruelaĵojn, kvazaŭ oni estas en tempo de plena inkvizicio. Tiajn inkviziciajn firimedojn ili trouzas. Eĉ oni diras, ke tie oni jam mortigis kvin malfeliĉulojn, kies sola krimo estis aparteni al ia ajn kontraŭula organizo. Tiu, kiu estas kaptata pro disdono aŭ eldono de kontraŭ-estraraj flugfolioj, ricevas kiel premion tujan pasporton al . . . Afriko.

Laborista movado subpremata

Memkompreneble la laborista movado preskaŭ ne ekzistas. La strikk kunven-rajtoj malaperis. Tamen okaze de simpla kunveno ĉiam ĉeestas policanoj por kontroli, ĉu la pritraktataj aferoj estas el tiaj laŭleĝe permesataj aŭ ne; sed unue, oni devas almozpeti permeson de la urba militguberniestro.

Sekvantaj nombroj pli bone ol miaj vortoj atestas pri la kvinjara regado de la despotoj: proks. 12 000 personoj estis deportataj al la portugalaj afrikaj kolonioj; ĉ. 10 000 restas en la karceroj k ĉe flanko de la kontraŭuloj jam mortis aŭ estis vundataj ĉ. 200 personoj dum la lastaj kontraŭ-diktatorecaj ribeloj (4).

Ankaŭ, pro akra ekonomia krizo, la komerco k financo bankrotas, la industrio iom post iom ruiniĝas; malgraŭ tio oni devas pagi grandegajn impostojn. Malaltiĝas la salajroj, sed plialtiĝas la laborhoroj. Laŭ oficiala statistiko ĉ. 150 000 gelaboristoj estas senlaboraj k ĉ. 90 000 nur tri tagojn semajne laboras kun malalta salajro. La senlaboruloj eĉ ne rajtas publike protesti, kvankam ili ricevas nenian ŝtatsubvencion.

La vivkondiĉoj tro pezas. Surstrate k ĉe laborejoj oni ofte vidas laborantajn gelaboristojn, matenmanĝantaj panon k olivojn, tial ke ili nesufiĉe gajnas por iom pli bone sin nutri. Eĉ ili devas enloĝi mizerajn k malpuregajn ĉambretojn, se ili ne havas sufiĉe da mono por lui pli bonan, sed simplan ĉambron. Ĉirkaŭas la urbon tri laboristaj kvartaloj, kiuj vere aspektas pli malbone ol tropikaj indiĝenaj kabanaĉoj. Tie ĉio estas konfuzo, mizerego k malsato; tute nudaj geinfanoj surstrate almozpetas k laboristinoj prostituiĝas.

Tamen oni elspezas (laŭ la ŝtata buĝeto por jaroj 1930/31) kvaronon el la tuta buĝeto por militaferoj. Jus la diktatoroj konsentis pri konstruado de 10 novaj militŝipoj konstruotaj en Anglio k Italio. Tiel la diktatoroj solvis samtempe la senlaborecan k senarmigan aferojn. Ankaŭ ili donis komision al du oficiroj por mendi en Danio novan milit-armilaron. Resume, nur teroro, mizerego k subpremo ekzistas en tiu ĉi lando de eterna suno.

Madejro kontraŭ la diktatoreco

Neniam la antaŭaj regintoj volis rezigni sian potencon k ĉiel ili penadas reakiri la registaran potencon. Tiuj, kiuj estas deportitaj al Funŝalo (Funchal), sur insulo Madejro, ekribelis k al ili ankaŭ aliĝis la tiea garnizono. Ili radiograme sendis ultimaton al la ĉefdiktatoro Karmona k lia fiularo, postulante ilian tujan eksiĝon, eĉ deklaris ne plu obei la diktatorojn, tial ke ilia reĝimo kontraŭas la konstitucion. Tuj la diktatoroj sendis 8 militŝipojn por kontraŭbatali la ribelintojn, sed parto el la senditaj registaraj trupoj ankaŭ interfratiĝis kun la revoluciuloj. La registaro ree sendis ok aliajn militŝipojn, kiuj estas supere gvidataj de la ministro por maraferoj. Tiuj ŝipoj forlasis la Lisbonan havenon la 23-an de aprilo — dato, en kiu estas verkita ĉi tiu artikolo.

Generalo Sousa Dias k kolonelo Freiria estras la movadon en Madejro, sed ili obeas al la Pariza Komitato (i. a. Afonso Costa k B. Machado), kiu fakte gvidas la ribelon. Verŝajne ankaŭ la aviado aliĝis al la revolucia movado. Per dekreto la registaro ankaŭ ordonis maran blokadon al la tuta insularo (Madejro k Acoroj).

Mi ne mensogas, asertante ke la plejmulto el la militŝipanoj k parto el la armeanoj tre malŝatas diktatorecon, sed ili silentas k timas fari revolucion pro tio ke ankaŭ iliaj propraj samcelanoj ĉiam ilin perfidis en lastaj ribeloj. Dank' al tio oni diras, ke la revoluciuloj eble malsukcesos[1].

Studentoj kontraŭ la diktatoreco

La diktatoroj ĉiel perfidas la Respublikon, ĉar ili estas konataj kiel danĝeraj reakciuloj k eĉ monarkianoj, ĉefe la ministro por financaferoj, iama pastro, kiu helpas la progreson de la religio, liverante monon por konstruado de preĝejoj. Tiu fiulo estas la plej danĝera el ĉiuj registaranoj.

Espereble la juna hispana respubliko forte influos la popolanimon por fine forigi tiun malbenitan diktatorecon.

En la universitato de Koimbra komunistemaj studentoj strikis k detruis lernĉambran meblaron. Poste ili flirtigis ruĝan flagon en la universitato. Policistaro alvenis k furioze atakis la studentojn. Ankaŭ en la norda urbo Porto altlernejaj studentoj eldonis kontraŭregistaran manifeston, kiu estis subskribita de 200 studentoj. Eĉ ili disdonis siajn manifestojn sur la ĉefaj placoj.

La lastan monaton la ĉi tieaj katolikaj studentoj organizis feston en preĝejo de la Martiroj kun ĉeesto de du ministroj. Tuj la revoluciaj studentoj kontraŭagis, organizante manifestaciegon, k iris al la tombejo de Magalhães Lima (fervora liberpensulo). Revenante ili estis atakataj de l' policistoj k defendis sin kuraĝe per ŝtonoj. Laŭ registara ordono, la universitatestro estis eksigata kaj estis elektata komisiono kun celo prijuĝi la okazintaĵojn.

Ĝoje oni rimarkas la antaŭeneman k liberalan spiriton de la nuntempaj studentoj, kiuj prave ĉiam estis konsiderataj kiel reakciuloj. Tamen la laboristaro ne havas iluziojn, ĉar ĝi bone scias, ke plenan liberon ĝi ĝuos nur en la venonta proletara respubliko. - *Lisbona SAT-ano 11 863.*

[1] Pri la submetiĝo de l' ribelintoj komence de majo scias niaj legantoj per gazetaraj sciigoj. — *Red.*

Ĉu modellignaĵistoj povas solidariĝi?

Dum februaro okazis striko en modelfarejo de l' Škoda-fabriko en Plzen. Ĉar en tiu laborejo estas nur unu fakorganizo, post 8-taga striko la modellignaĵistoj venkis.

Antaŭ la mondmilito, en 1913, okazis ankaŭ striko en la sama laborejo pro principaj organizaj aferoj, kiu daŭris 10 monatojn k fiaskis. Tiam la modellignaĵistoj estis 110, el kiuj triono estis ne organizita k strikrompis. Kiam oni likvidis la strikon, reeklaboris el du trionoj da strikintoj proksimume kvar en la sama fabriko k la ceteraj devis migri al Rusio, Germanio, k nur kelkaj ricevis laboron en regionoj de la nuna Ĉeĥoslovakio. Dum la strikdaŭro venadis pretigitaj modeloj el Vieno, el diversaj lokoj de Germanio k ankaŭ unu venis el Ameriko. En tiuj lokoj kolegoj modellignaĵistoj faris strikrompan laboron por la Škoda-fabriko k tiel helpadis al la kapitalistoj.

Laŭ tiamaj informoj okazis en Germanio 90 konfliktoj inter modellignaĵistoj k mastroj, ĉar la unuaj eksciinte pri la striko rifuzis plu pretigi modelojn por la Škoda-fabriko. En Bavario unu mastro sin mortigis pro tio.

Kiam eksplodis la mondmilito, ĉiuj formigrintaj modellignaĵistoj revenis; parte ili soldatiĝis k parte estis dungataj de l' Škoda-fabriko k de aliaj mastroj. Post la mondmilito trovis okupon ankoraŭ multaj modellignaĵistoj k tiel ili sume atingis nombron de 350 kolegoj.

De tiam komenciĝis forta movado por konstrui modelan organizon por modellignaĵistoj en Ĉeĥoslovakio. Kolegoj en Prago longe strikbatalis por akiri ŝtatan agnoskon de sia perant-ofico por laborakcepto k rajto limigi la nombron da metilernantoj. Ĉio sukcesis. Modellignaĵisto, kiu volas labori en modelfarejo, nepre devas organiziĝi en ties organizo, k mastroj k fabrikposedantoj devas peti modellignaĵistojn ĉe tiu organizo k ne povas ilin dungi surstrate.

Tio kaŭzis, ke ĉiuj modellignaĵistoj krom parto el germanlingvaj teritorioj organiziĝis kune nur en unu organizo sen atento pri la politika partieco. Ekde januaro 1925 la nomita organizo kunfandiĝis kun "Metallaboristo" — la plej forta sindikato en Ĉeĥoslovakio.

Kiam venis la ondo de raciigo, la mastroj sukcesis, — per organizita stabo de spionoj k kalkulmajstroj, — en ĉiuj laborejoj de l' Škoda-fabriko enkonduki popecpagan sistemon k malaltigi la salajrojn sub minimumon.

Venis la vico ankaŭ por la modelfarejo. Dum la ekonomia krizo ĉiam la kapitalistoj trovas ŝancon por si k atakas la laboristaron. Ankaŭ en tiu laborejo la krizo efikis, kvankam ĉiuj prefere laborus 40 horojn posemajne, por ke ne okazu maldungo. Sed fine la organizo devis cedi k ne povis malhelpi maldungon al 25 kolegoj. Plie multaj ricevis devigan monatan forpermeson. Ĉiam la direktoroj argumentis kontraŭ la organizo, ke modellignaĵistoj laboras malrapide, ŝparante al si laboron, ke modeloj estas tre karaj ktp. Dum januaro estis interkonsentite flanke de la organizo kun la direktoroj, ke ili rajtu kontroli modellignaĵistojn — kvankam tie jam estas stabo da majstroj, — kelkan tempon per homoj, kiuj komprenas la laborprocedon. Sed anstataŭ tiuj lastaj venis du kalkulmajstroj famekonataj tra la tuta Škoda-fabriko; la organizo tuj petis forigon de tiuj fihomoj, sed la direktoroj ne volis cedi. Do ekestis striko. Post oktaga striko, kiu surprizis la direktorojn, ĉiuj relaboris laŭ la malnovaj kondiĉoj. Dum la tuta strikdaŭro la modellignaĵistoj vizitadis la laborejon, — kvankam en la lastaj tri tagoj ili estis maldungitaj, — faris ĉiujn formalaĵojn k dum 8 horoj

diverse sin amuzis per kartoj, ŝako ktp. Kelkaj ankaŭ lernis esperanton k francan lingvon.

Kaj post la striko ree venadis modeloj pretigitaj el Vieno, Germanio, el germanlingvaj partoj de Ĉeĥoslovakio, k ankaŭ al Parizo estis sendita desegno por pretigi modelon de aviadil-motoro.

La diferenco inter tiuj du strikoj estas tiu, ke en tiama tempo estis sufiĉe da laboro k estis facile rifuzi strikrompan laboron, sed nun kiam ekonomia krizo furiozas inter la laboristaro, la afero ŝanĝiĝis. Eble tiuj kolegoj ne estis informitaj. La artikolo ne celas riproĉi al ili, sed demandi, ĉu ne utilus reciproke sin informi k helpi unu la alian dum similaj strikoj kontraŭ la internacia — iel eĉ sennacieca — kapitalistaro.

Eble, dum ĉi-lokaj modellignaĵistoj laboris por diversaj firmoj en Britio, Germanio, Svedio, la tieaj kolegoj strikis k ni senkonscie faris strikrompan laboron.

Ĉi-lokaj modellignaĵistoj fondis propagandan esperanto-sekcion k volas korespondadi pri ĉi tiu temo kun alilandaj modellignaĵistoj. Adreso estas "Vzorkari", *Plzen*, "Peklo". Ĉar la mastroj serĉas plue pretekstojn kontraŭ tiuj organizitaj laboristoj k trudis al ili por inspektadi, anstataŭ la nomitaj kalkulmajstroj, inĝenieron k unu eks-modellignaĵiston, povos baldaŭ eksplodi nova striko, pri kiu volus informi nomita esp.-sekcio ĉiun interesiĝanton k aŭdi respondon, ĉu modellignaĵistoj povas solidariĝi.

J. P. (14 382).

Kelkaj faktoj el la moraro de mez-aziaj mahometanoj

Fabela lando! Ĉiu paŝo estas stranga fabelo: ĉu ĉarma k bela, ĉu abomena, kriplega. Kiam fama Marko Polo eldonis siajn memorskribojn pri Azio, — la legantoj lin ekopiniis senkonscienca mensogulo, kvankam li priskribis nur veron. Ho, loĝante apud "Turksib", en Sovet-Kazakio dum 5 monatoj, mi tion bone komprenas!

Sovetia Meza Azio konsistas el kelkaj respublikoj k aŭtonomaj landoj. La loĝantaro en tiuj landoj estas mahometanoj (krom koloniistoj — rusoj, ukrainoj k. a.). La plej kultura el indiĝenaj popoloj estas la uzbekoj (do, tre malalta estas ilia kulturnivelo); samtempe, estante veraj mahometanoj, ili estas la plej fanatika popolo. Ĝis nun iliaj virinoj portas vizaĝkovrilojn ("ĉadra"). Kaj kvankam ni havas multajn uzbekinojn, kiuj ne obeas tiun sovaĝan tradicion, tamen la granda plejmulto ĝin obeas. Ne tre malofte la fanatikuloj mortigas kuraĝajn novmorulojn!

Kazakoj estas pli sovaĝa popolo, sed ili estas veraj liberpensuloj. Ekzistas eĉ kazaka proverbo: "Ju pli malsaĝa estas la popolo, des pli ĝi timas siajn pastrojn." Eĉ antaŭ la revolucio iliaj virinoj ne konis vizaĝkovrilojn, ili rajtas libere paroli kun fremduloj, dum uzbeko aŭ dungano (ĉin-mahometano el Okcidenta Ĉinio) tuj mortigos sian edzinon, renkontante ŝin parolantan kun iu viro.

Iu kazako rakontis al mi, kiel li unue en sia vivo vizitis Buĥaron (urbon en Uzbekio). Irante sur strato, li renkontis "strangan" hominon, tute kovritan.

— Ho, verŝajne tre malbela estas tiu virino, — li ekridis, — ĉar ŝi timas montri sian vizaĝon!

Subite la virino levis sian kovrilon k insultis la mokulon per malbonaj vortoj. Tio estis ĉarmega belulino, k ŝi certe ne agus tiel, se ŝia ambicio ne estus ofendita per tia suspekto.

Por uzbeko-mahometano la fraŭlino estas nur varo, same kiel rizo k sekaj fruktoj.

La poligamio estas tre disvastigita inter la indiĝenoj, sed kiel maloftaĵo, ĝi ekzistas inter tataroj k eĉ inter . . . rusoj (apud ĉinia limo). Post la revolucio ĝi tre malplimultiĝis. Ĉiu edzino havas sian apartan jurton (kabanon) kun plena mastrumo. Estas vera tragedio, kiam vespere la edzo revenas hejmen, k ĉiu edzino lin vokas por noktumi. La virinoj komencas insulti unu la alian k eĉ interbatiĝi.

En nia loko kazakoj agas aliel: iliaj edzinoj loĝas en diversaj vilaĝoj, tre malproksimaj inter si (60—100 kilometroj). La edzo loĝas ĉe ĉiu ioman tempon (ekzemple monaton). Tamen ĉe la plej nova edzino li loĝas pli ofte.

En urbeto Kopal loĝas iu "mulla" (pastro), tre maljuna. Li havis 7 edzinojn, el kiuj li malŝatis la plej malnovan. Unu post alia, ili ĉiuj mortis krom la malŝatata. La pastro ekdeziris denove edziĝi kun iu junulino, sed lia filo, juna bubo, protestis:

— Se ci edziĝos, — ŝi estos ne nur cia, sed ankaŭ mia edzino!

Kaj post tia protesto, la maljunulo ne edziĝis.

Ne ĉiu povas havi multajn edzinojn: ili estas tre multekosta "varo". En nia loko la plej malriĉa fianĉo pagas 7—8 kamelojn; k por la bona k bela edzino la riĉulo donas 40 ĝis 50 kamelojn! Unu kamelo povas esti anstataŭigita per 7 bovoj, k unu bovo per 5 ŝafoj. La patro, havanta multajn filinojn, povas akiri bonan riĉaĵon.

Ĉar malriĉa kazako ne povas doni tian grandan pagon, li pagas po-malmulte. Ekzemple mi havas malgrandan knabon, k mia najbaro — malgrandan knabinon. Mi aĉetas la knabinon k tuj komencas pagi al ŝia patro. Kiam mi finos pagi la tutan prezon, — mi prenas la fraŭlinon (ĉar ŝi jam estas ne knabino, sed fraŭlino). Certe neniu demandas, ĉu la gejunuloj volas edziĝi aŭ ne.

Iufoje okazas, ke la knabino mortis antaŭ ol la prezo estas finpagita. Ŝia patro ne redonas al mi la pagitan riĉaĵon.

La plej malriĉa homo tute ne povas havi edzinon. Malriĉaj uzbekoj trovis la rimedon kontentigi sian sekspasion: ili seksrilatas kun . . . azeninoj. Verŝajne, tia seksrilato estas agrabla, ĉar inter uzbekoj ekzistas jena stranga tradicio: Kiam la azenino estas jam sekse plenaĝa, ŝia unua seksrilato estas kun ŝia mastro aŭ ŝia filo — k nur post tio oni lasas al ŝi la azenviron!

La revolucio forigas sovaĝan moraron. La malkleraj popoloj ricevas lernejojn, klubojn. La vivo estas ŝanĝata, orientanoj-proletoj rapide forlasas la sovaĝon, k la kamparanaro sekvas ilin.

Tial ni devas tre zorge kolekti k fiksi la postrestaĵojn de l' malhela antikveco, kiuj estas tre interesaj k gravaj por la historio de mondkulturo.

Nikolao Usov, st. Uŝ-Tobe (Karatal) apud Turksib., Kazakia Sov. respubliko.

LA KLASBATALO TRA LA MONDO

Elloĝigoj en du aŭstriaj ruĝaj urboj

Post malkonstruado de l' domo, en kiu ŝi loĝis 30 jarojn, iu hejmlaboristino ricevis pere de la loĝej-oficejo novan loĝejon en la sama Viena distrikto. Sed la domposedanto, al kiu ŝi sin prezentis kiel luantino kun siaj malgrandaj infanoj, neniel volis agnoski ŝian rajton tie ekloĝi, dirante, ke la loĝejo estas rezervita por major-vidvino kun jam plenaĝaj filoj. Prezentinte ĉe la loĝej-oficejo sian plendon, tie ŝi ricevis informon, ke la asigno de l' loĝejo por ŝi estas orde farita k ŝi rajtas tie enloĝi. Helpe de la polico, sub la okuloj de multaj rigardantoj, ŝi sukcesis enloĝiĝi. La posedanto tuj komencis proceson por ŝin elloĝigi, kiu daŭris 21 monatojn. La tribunalo decidis ŝian elloĝigon kun edzo k 4 infanoj en aĝo de 2 monatoj ĝis 10 jaroj, ĉar la alia dommastro donis al la loĝej-oficejo memstare la konsenton pri domŝanĝo sen scio k konsento de la dua domposedanto. Novan loĝejon la loĝej-oficejo nuntempe ne povas havigi al ŝi, laŭdire pro manko de tiaj (kio ne estas vera — *Rim. de l' trad.*).

Io simila okazis en Linz al malfeliĉa patrino kun 4 infanoj, kiu per juĝo estis elloĝigata el barako k ne trovis helpon ĉe la loĝeja oficejo de l' komunumo, kontraŭe oni tie malatentis ŝian peton k poste eĉ primokis ŝin. Pro ekscito ŝi vangofrapis sekretarion; aliaj oficistoj intervenis, same policanoj, kiuj forkondukis ŝin al polic-oficejo. Post liberiĝo, mallonge poste, ŝi iris al la Danubo por sin dronigi, sed estis malhelpata k finfine kvietigata.

Niaj gvidantoj ĉiam skribas k parolas: "Ĉion por la infanoj!", sed tiuj, kiuj vere bezonas helpon, ne ricevas tian.

Resumita laŭ "Ruĝa Flago" de Knourek (2474).

El Argentino

Sub la premo de l' publika opinio la argentina militestro-diktatoro Uriburi ne kuraĝis plenumi la mortverdikton (kiu jam estis elparolita) kontraŭ la tri anarkiistaj K-doj Aros, Montoro k Gajozo. Amaskunvenoj okazis malgraŭ la kunven-malpermeso en tuta Argentino, kontraŭ kio, pro la ega nombro da partoprenantoj, ne estis eble fari ion. Ankaŭ en Montevideo la anarkistoj organizis protestkunvenojn. Tiel la sukceso estis akirita, k la tri K-doj estas "pardonitaj k kondamnitaj je dumviva malliberigo". Tamen tiu "dumviva" verdikto havos valoron nur por la vivdaŭro de la militista reĝimo en Argentino, k ĉi tiu ne povos longe sin teni.

Laŭ Informservo de Anark. Jun. Intern.

NE SENDU TRO LONGAJN ARTIKOLOJN! VERKU KONCIZE!

Infanhelpo de laboristaj organizoj en Francio

Striko de tekslaboristoj en Kur (Cours, 6000 loĝantoj) daŭras jam 3½ monatojn, gvidata de l' revolucia sindikato (C. G. T. U.). La Intern. Laborista Helpo nun organizis la translokigon de infanoj de strikantoj ĉe Parizajn laboristojn. Trideko da geknaboj 5—11jaraj tiel trovis jam novan hejmon je la 3. majo. Aliaj estas atendataj en Parizo.

La socialista partio k la sindikatunuiĝo, nomata "Konfederacio Ĝenerala de Laboro", kreis komitaton por efektivigi gastigon de infanoj de senlaboruloj germanaj. 300 da ili alvenos por unu monato en kolonion de l' Kooperista Unuiĝo (Oleron-insulo), kie ili vivos komune kun infanoj de francaj senlaboruloj. Sur la kampo de metoda organizado de nova eduko la komitato starigas i. a. programpunktoj la alcelon al *deviga studo de esperanto en ĉiuj unuagradaj lernejoj.*

Interesiĝantoj pri tiu entrepreno rilatu (skribante en esperanto) kun la komitato (adr.: Dupont, 211, rue Lafayette, Paris X). *B.*

Al la ĉiulandaj gelaboristoj

Ni legas en la franca gazeto "La Krio de l' Popolo" (Le Cri du Peuple), ke la norvega proletaro vigle kontraŭstaris la atakon, kiun la mastroj iniciatis dank' al la krizo kontraŭ la salajroj. Dum la germana, belga, franca proletaroj ekcedis sen batalo, dum la brita proletaro nur fragmente kontraŭstaris, la norvega proletaro decide diris: ne! Ĉar ili malakceptis malpligrandigon de siaj salajroj, la norvegaj gelaboristoj jus estis lokaŭtataj po dekoj da miloj.

Ĉu ni rigardas sen agi? Ĉu ni ne subtenos niajn norvegajn fratojn en ilia heroa batalo, kiu estas la unua malcedo kontraŭ la ĝenerala malpligrandigo de l' salajroj? Se la proleta solidaro ne estas vana vorto, se la disvastigo de esperanto en la laboristaj rondoj havas realan sencon, ni sennaciistoj devas enmiksiĝi por helpi niajn batalantajn K-dojn.

Postulu ni de niaj sindikatoj, ke la kontraŭstaro estu internacie organizata! Sendu vian monoferon al SAT, kiu transsendos al la koncernatoj!

Alĝeraj SAT-anoj.

MIA VIDPUNKTO PRI HISPANIO

En n-o 342 de "S-ulo" K-do Eŭsebio Garoz indigniĝas pro mia kritiko pri lia raporto "Hispanio — ĝia evoluo de 1923 ĝis hodiaŭ". Mi devas konfesi eraron; mi juĝis miksitaj lian raporton kun tiu publikigita en n-o 331 de Madridano pri la "socipolitika stato en Hispanio". Ĉi lasta estas plej malvera, precipe en la subĉapitro "La proletaro".

Tamen, mi respondos al E. Garoz: Li diras (en n-o 327), ke "la socialistoj rajtas plue ekzisti" (sub la diktatoreco). Mi diras: dum la diktatoreco estis neleĝaj ĉiuj politikaj partioj. La komunista dissolviĝis, ĉar apenaŭ ĝi ekzistis, la respublikanaj mutiĝis; la sindikatistoj en kongreso de Valencia decidis (propravole) likvidi siajn organizojn k ĉesigi eldonon de sia gazeto; la socialista partio k la "Ĝenerala Laborista Unuiĝo" (U. G. T.) daŭrigis la batalon kontraŭ la tiranio. Ĉi lastaj juĝis malkuraĝa la konduton de l' aliaj organizoj, kiu povus ebligi ripetiĝon de l' italia historio. Tamen, la sindikatistoj k komunistoj en kelkaj nelikviditaj organizoj bataladis k vizitadis la diktatorajn ministrojn por peti ajojn. Eble, kiel Garoz diras (en n-o 330), "la 'Komités paritarios' estis kreitaj por ke laboristoj ne plu striku". Sed la "U. G. T." faris grandajn strikojn: respondu Vigo, Santander, Sagunto, Asturias ktp. Sole dum jaro 1930 en Madrido, en unu industrio (konstruado) estis disvolvitaj jenaj grandaj strikoj:

Ofico	*n-o de strikintoj*	*daŭro*	*kosto (en pesetoj)*
cementistoj	80	7 monatoj	45 454
ŝtonhakistoj	1083	15 tagoj	72 363
kanalig- k instalistoj	1051	6 tagoj	20 645
pentristoj	1985	18 tagoj	78 252
aliaj diversaj	342		16 856

Ankaŭ la Madrida proletaro faris ĝeneral-strikon en novembro (por protesti kontraŭ enkarcerigo de generalo Mola). Socialistoj k organizoj de ili regataj ne ĉesigis la batalon.

Garoz poste parolas pri "preskaŭ 4000 socialistoj dungitaj en la komitatoficejoj". Mi respondas: ankaŭ komunistoj. Ĉiuj alkuris tien kiel laboristoj n e p o l i t i k a j : renkontiĝis tie socialistoj, komunistoj k sindikatistoj. En la lab. kunvenoj oni ne povis trakti aliajn ol administrecajn temojn, ne politikajn; estis tamen pli bone teni la organizojn vivantaj ol ilin dissolvi (propravole).

En n-o 332 Garoz laŭdas la studentajn protestojn k striketojn, prisilentante tamen, ke la Madrida Popoldomo (socialistoj) ankaŭ bataladis, eĉ per ĝen. strikoj (verŝajne por ne forviŝi la impreson ĉe la legantoj pri amikeco de socialistoj k diktatoroj). En n-o 334 G. skribas (rilate al Sanchez-kunvenego): "La manifestaciantoj marŝis kuraĝe, sed la gvardianoj multobligitaj pafis ĉiudirekten, ili alvenis ĉevale k piedire. Tri tagojn daŭris la strataj bataloj kontraŭ la polico". Leganto konkludus laŭ tiu raporto, ke la stratbataloj tritag-daŭraj estis kompareblaj al Marna batalo el la granda milito. Vero estas, ke la tumulto daŭris t r i h o r o j n sen unu mortigito aŭ vundito!

En la revolucia movado de 15. dec. 1930 la sindikatoj regataj de socialistoj pagis sian tributon per: K-doj enkarcerigitaj — 952, popoldomoj fermitaj — 223, K-doj vunditaj — 36, mortigitaj — 16.

Tio estas la vero pri Hispanio: ĉiuj estis persekutitaj, ĉiuj subpremitaj; sed la potenco de l' monarkio k diktatoreco estas neniigita. Ni devas ĝoji k prepari nin por pli grandaj konkeroj.

Feliciano Martin (Madrid).

El usona laborejo por ferkonstruoj

Imagu malgrandan forĝejon, kiel oni ofte vidas en vilaĝoj. La ejo malluma, la planko kovrita per brikoj k sablo, la muroj k fenestroj nigriĝintaj de fumo, la plafono malalta super la planko k la ventolaĵo malbona.

Mi ne parolas pri vilaĝforĝejo; sed pri laborejo simila al tiu, kiu lokiĝas inter multaj en la grandurbo Nov-Jorko (orienta parto). Tiu malgranda laborejo estis antaŭ kelkaj jaroj nenio alia ol ĉevalforĝejo. La tempo pasis, ĉevaloj malaperis; nura forĝlaboro ne donis sufiĉan profiton. La mastro devis aĉeti maŝinojn por fari ferkonstrulaborojn. Kompreneble, ili devis trovi lokon en tiu ĉi maltaŭga, tro etspaca ejo. El malgranda forĝejo fariĝis ĝenerala ferkonstruejo.

En la sama loko estis antaŭ kelkaj jaroj nur 2 forĝfajroj k ŝraŭbteniloj. Nun staras 8 potencaj maŝinoj, unu apud la alia, tiel ke laborado ofte fariĝas danĝera pro nesufiĉa interspaco. Ekzemple mi forĝas grandajn objektojn, atenteme mi devas ĉirkaŭrigardi por ne akcidentigi kamaradojn, kiuj laboras ĉe apuda maŝino, k same ili.

Du motoroj de 7 H. P. (ĉevalpotencoj) funkciigas la maŝinaron. Ofte okazas, ke rimeno ŝiriĝas, ĝi falas forte de sur la transmisio k batas al kapo de *eble* preterpasanta laboristo. Se estus reto sub rimenoj, tio ne povus okazi.

La kontrolon de l' laborministerio oni ja ignoras ĉi tie; ĉar mastro ĉiam povas subaĉeti la revizoron. Sub tiaj kondiĉoj oni laboras en ferkonstruejoj malgrandaj. Mi nur priskribas laborejon, en kiu mi estas okupata; sed preskaŭ en 20 aliaj similaj ostmuelejoj mi jam antaŭe laboris.

Apud ni laboras kvin italaj faŝistoj. Do, solidaro inter ni ne estas. Dum paŭzo aŭ laboro ili nur parolas itallingve k tute ne hontas pro tio, ke mi komprenas nenion. Foje, kiam mi argumentis pri tio, la ĉeflaboristo diris al mi, ke mi lernu itale; ĉar tiu laborejo estas tutitala (laŭ lia opinio; sed la mastro estas usonano k mem ne komprenas italan lingvon). Ili parolas al mi nur, se devas esti, aŭ en okazo de ordonita itala heroaĵo (kiel reklamflugo trans la oceanon) opiniante, ke per tio ili povus konverti min al faŝismo. Ĉar mi kontraŭas ilian opinion, oni nomis min bolŝeviko. Kompreneble, la mastro sciiĝis pri miaj bolŝevikaj ideoj. Sed ne gravas al li, la ĉefafero estas, ke mi sufiĉe laboras. *5386.*

(El "Ĉirkaŭ la Globo", n-o 4.)

Eksterordinara tago el mia vivo

Pasiginte mian libertempon ĉe bona amiko mia, loĝanta en Dimlaĥ (Diemlach), Stirio, mi havis okazon viziti la tiean fabrikon ferindustrian. Je la 18½-a horo ni eniris la fabrikejon k mia amiko, kiu mem laboras tie, unue montris al mi la grandegajn gas-generatorojn, de kiuj diskondukas tubegoj, per kiuj oni kondukas la gasmason al fandforno, kiu estas hejtata per ĝi. Rigardinte la gas-generatorojn, ni direktis niajn paŝojn al la fandejo. Kiam ni eniras, varmega aero akceptas nin, k antaŭ miaj scivole rigardantaj okuloj etendiĝas grandega fandforno. Tie ĉi mia amiko klarigas al mi, ke per tiu ĉi fornego eblas fandi samtempe fermasegon pezantan 20—22 tunojn, ĉe 1800 ĝis 2000 gradoj da varmego. La fandejmastro ebligis al mi enrigardi la fornegon. Por ke, pro la akra fajrobrilo, miaj okuloj ne malsaniĝu, oni pruntedonis al mi enkadritan pecon da blua vitro. Enrigardante la fornon, mi havis terure belegan vidaĵon. Kvazaŭ infero. Kun bruado moviĝas la ardefajra fermaso bolante kiel akvo en kuirujo, k ŝanĝante ĉiumomente la koloron. Senvorte k katenite de tiu ĉi vidaĵo plena je grandioza teruro, mi staris antaŭ la malfermaĵo de l' fornego.

Post nelonga tempo la fandejmastro sciigis nin, ke la fandado baldaŭ estos finita, k rekomendis al ni iri al la malantaŭa flanko de la forno, por povi pli bone observi la elfluadon de la fandita fermaso. Kun streĉa atento mi atendis la komencon de tiu ĉi okazaĵo. Subite laŭtiĝas ordonvokoj de l' antaŭa flanko de la fornego k ĉiuj ĉe la fandforno okupataj laboristoj pretiĝas por fari siajn laborojn. Denove aŭdiĝas ordonvokoj, kiuj celas atentigi ĉiujn ĉeestantojn esti singardaj, k la spektaklo komenciĝas. Obtuzaj batoj falas kontraŭ la malantaŭan muron de l' fornego, k subite de-iĝas de la muro peco da masonaĵo, k kun sibla bruado, torente, la bolanta fanditaĵo elfluadas tra elfluilo k falegas en jam antaŭe pretigitan pategon, kiu troviĝas sur radoj, kiuj siaflanke staras sur relvojoj.

Ni okupas tre oportunan lokon, por povi sekvi la tutan procedon. La inkandeska fluidaĵo nomata *ŝarĝo*, elfluante iom post iom plenigas la pategon. La eliĝanta fajra fluidaĵo disvastigas vere inferan varmegon k

disŝprucigas aron da ardaj gutoj k buletoj de tiu ĉi fandaĵo. Subite ni rifuĝe devas forlasi nian lokon ĝisnunan por serĉi pli ŝirmitan, ĉar aro de tiuj ĉi ĉirkaŭŝprucantaj ardaj gutoj eĉ atingis ĝin, k la disvastiĝanta varmego fariĝis por mi netolerebla. Jes, mi povis forkuri; sed la laboristoj, okupataj ĉe tiu ĉi fajra monstro, devas restadi k laboregi. Dependas ja de ĉi tiu laboro ilia porfamilia panakiro.

Kaj la laboristoj mem? Kun vizaĝoj, nigraj de fulgo k polvo, la de l' laboro eluzitaj korpoj vestitaj en de ŝvitado gut-malsekaj laborvestaĵoj, la krudaj kal- k cikatro-kovritaj labormanoj ŝirmitaj per sakgantoj el ledo aŭ ŝtofo, ŝvitegante ili laboregas en pleja danĝero, ĉirkaŭitaj de morto k pereo. Neatentataj herooj de l' laboro, moderna sklavaro.

Kiam la elfluado de la "ŝarĝo" estis finita, la patego, enhavanta la fluidiĝantan fandaĵon k veturigebla per elektra forto, ruliĝas al muldadloko, kie laboristoj k jam antaŭe pretigitaj muldiloj atendas la alruliĝantan ŝarĝon. La muldado komenciĝis.

La muldiloj, nomataj "kokilen" konsistas el tielnomataj "tuboj interkomunikaj", en kiuj la fluidiĝanta fero disiĝas k leviĝas al sama alto. Por ke, pro la bolado, la fero ne povu elflui supre el la muldiloj, la laboristoj surverŝas sablon k surmetas kovrilojn, kio estas tre danĝera okupo, ĉar el la supra malfermaĵo de la muldiloj leviĝas la flamoj, kiuj minacas al la laboristoj, bruligi iliajn vestaĵojn. Ve al tiu, kiu ne estas sufiĉe singardema! Unu nesingarda paŝo sufiĉas por esti terure kripligita aŭ eĉ mortigita. Kiam la muldado estas finita, la patego ruliĝas al ŝlakkavo, kie ĝi estos malplenigata k pretigata por nova uzado. La fero en la kovritaj muldiloj trankviliĝas k malfluidiĝas. Nun oni forigas per levilego la *kokilen* k en la muldkavo restas la ferŝtipoj nomataj *ingot*-oj. Tia ferŝtipo *ingot* pezas 450 kilogr. k estas longa 1 metron.

La malvarmajn ingot-ojn oni metas en tielnomatan "puŝfornon" de la krudlamenejo k restigas ilin tie ĝis preskaŭa inkandesko. Tie ĉi en la krudlamenejo regas terura maŝinbruego, tiel ke se la laboristoj devas paroli pri io unu kun la alia, aŭ oni devas kliniĝi ĝis la orelo de tiu, kun kiu oni volas paroli k kriegi la vortojn, — aŭ oni devas interkompreniĝi per mangestoj.

Post sufiĉa varmegigo la ingot-oj estas elprenataj el la puŝforno k lamenigataj k longigataj per rulpremilegoj ĝis difinita longo. Ankaŭ tio ĉi estas tre laciga k danĝera laboro, ĉar dum la rulpremado ĉirkaŭŝprucas ardaj fereroj, kiuj, trafinte la laboristojn, tuj trabrulas la vestojn k enpenetras ĝis karno. Tial preskaŭ ĉiu tie ĉi okupata laboristo havas brulvundojn sur diversaj korpopartoj. La lamenigitaj kvarangulaj ferstangoj de minimuma diametro de 65 mm estas dishakataj per maŝino k pezas po peco 50 kilogr.; ili nomiĝas "cagel". Post tio oni enmetas tiujn ĉi *cagel*-ojn en puŝforno de la delikat- aŭ dratlamenigejo. Poste ili estas lamenigataj k longigataj kiel drato aŭ bendofero.

Fine ni vizitis la ceterajn laborejojn, inter ili ankaŭ la turbin-centrejon. Ĉi lasta estas tre moderne instalita k plej ekstrema puro regas ĉie.

La salajroj de la tieaj laboristoj ankaŭ indas esti menciataj. La laboristoj estas dividitaj en kvin kategoriojn:

	Elcento de la tuta en tiu fabriko laboristaro	Salajroj pohora	Salajroj plej alta popeca
1. preparlaboristoj	ĉ. 5%	ŝil. 0.80[1]	1.60
2. kvalifikitaj laboristoj	„ 20%	„ 0.70	1.40
3. malpli kvalifikitaj laboristoj .	„ 25%	„ 0.65	1.30
4. ceteraj laboristoj	„ 40%	„ 0.60	1.22
5. junuloj	„ 10%	„ 0.30	0.60

48-hora laborsemajno

Profesiuloj (seruristoj, fertornistoj ktp.) gajnas ŝil. 1.— ĝis ŝil. 1.20, krom tio la edziĝintoj ricevas monaldonon posemajnan de 7 ŝil. Post dekalkulo de la leĝaj kotizoj: malsanula asekuro ktp., ne multo restas por vivtenadi sin k la familion. Jen mia eksterordinara "ŝago", kiu restas por mi neforgesebla.

Gerthofer (SAT-ano 9435), Vieno.

SCIENCO K TEKNIKO

La vivo en la grandaj profundegoj

En marprofundo de 100—200 metroj la vegetaĵoj malaperas, ĉar la lumo ne plu estas sufiĉa por subteni iliajn vivbezonojn. La fundo estas ŝlima k kontinue malsupreniĝas grade. Ĉe 200 metroj regas la nokto. De 200 ĝis 1000 metroj la deklivo estas plej kruta, k tiam estas atingita la granda ebenaĵo, kiu formas la fundon de l' oceano. Por trovi profundegojn de 4—5000 metroj, oni devos antaŭeniĝi milojn da kilometroj. Sed ekzistas fendoj k fosaĵoj en tiu ĉi ebenaĵo, k tiel oni eltrovis profundegojn de 6000 k eĉ preskaŭ 11 mil metroj. La unuforma surfunda ŝlimo konsistas el ruĝa argilo kun ekstreme malgrandaj grajnoj. Ĝi estas tute senkalka. Oni trovas tamen kvanton da pli dikaj grajnoj (ili havas proksimume unumilimetran diametron): restoj de algecaj estaĵoj, kiuj post sia morto falis funden, kie iliaj konkoj, amasiĝintaj dum centoj da jarcentoj, formis la "Globigerinan ŝlimon". Trans 5000 metroj ni ne plu trovas ilin, ĉar la kalkeroj disiĝis dumvoje. Por povi vivi en tiu ĉi ŝlimo sen esti absorbataj, la enprofundegaj animaloj adoptis platan formon.

Dum tia marprofundego signifas kompletan mallumon por niaj okuloj, k ĉiuj lumradioj, eĉ la infraruĝaj[1] estas absorbitaj ĉe tavolo de 1—2 mil metroj da akvo, la animaloj vivantaj en tiuj profundaĵoj havas plejparte okulojn k eĉ tre grandajn. Trans 2500 m la ultraviolaj lumradioj siavice malaperas k la nokto estus absoluta, se la animaloj ne mem produktus la lumon. Per tiu propra lumproduktado la animaloj celas altiri rabaĵon. Ĉar ĉiu speco havas difinitajn, neŝanĝemajn organojn en la haŭto, tiuj animaloj povas ekkoni sin reciproke en la mallumo. Tamen kelkaj specoj da ili estas blindaj en la marprofundoj.

La temperaturo tiea estas tre malŝanĝema. Inter 2—3 mil metroj gravaj animalaj klasoj ne plu estas reprezentitaj; en ĉ. 4 mil-metra profundo la faŭno estas tre malriĉa. Ĉirkaŭ 7 mil m ĉio malaperis. La plej multaj animaloj en marprofundego akiris grandajn dimensiojn: la kraboj havas preskaŭ trimetran amplekson! La fiŝoj estas karakterizitaj per strangaspektaj formoj, ĉar ili nutras sin per la ŝlimo, da kiu ili buŝprenas grandajn pecojn. La esploroj montras, ke la plej granda nombro da animalaj specoj nuntempe vivantaj en la marprofundoj devenas de animaloj alkondukitaj iom post iom de la malvarma polusa akvaro. Sed nia scio ĝenerale pri tiu marfunda vivo estas tre malgranda, k oni streĉe atendas la rezultojn de esploroj organizataj de usonaj scienculoj.

P. D.

[1] T. e. la malplej refraktemaj lumradioj.

Nova presteknika invento

Oni inventis en Usono novan aparaton, kiu malnecesigas la maŝinkompostiston. Tiu ĉi invento konsistas en elektra skribmaŝino, kiu traboras paperrubandon. La tiel akirita skribaĵo estas telegrafe transmetata al la presejo, kie ĝi aperas sur nova paperrubando, kiu siavice transiras en kompostmaŝinon. Ĉiu boro de l' rubando respondas al litero de l' alfabeto aŭ al cifero, kiu aŭtomate faligas litertipon.

[1] 1 usona dolaro = 7.08 ŝil. aŭstriaj.

TRA ESPERANTIO

★ XI. Kongreso de SAT en Amsterdam (Nederl.)

2.–7. aŭgusto 1931.

4-a Komuniko

Kongresejo. Ĉiuj labor- k fak-kunsidoj okazos en konstruo "De Brakke Grond", NES n-o 53. Ĉi tiu konstruo troviĝas meze en la urbo proksime de la ĉefplaco "Dam".

Loĝado. La K-doj, kiuj deziras tranokti malmultekoste en la amasloĝejo, nepre devas esti anoncintaj sin antaŭ la komenco de julio.

Tiu, kiu deziras plifaciligi nian laboron, tuj aliĝu.

Subteno. Ni kvitancas la ricevon de jenaj monsumoj kiel subtenon al la Kongreso: De Ned. v. v. Fabr. Arb. 25 guld., Ned. v. v. Pers. in overh. dienst — 50, Alg. N. F. B. — 50, Centr. N. Amb. Bond — 25, N. V. V. 100, Instituut v. Arb. Ontw. — 25, Hilv. B. Bond — 5, Afd. Hilv. v. d. Alg. N. B. arb. Bond — 20, Alg. N. B. v. arb. B. C. S. bew. b. A'dam — 25, Ned. Lit. Foto en G. Bond — 5.

O. K. K.

2. listo de aliĝintoj

		SAT-matr.
49. Lievestroo, J.,	Zwolle (Ned.),	9 332
50. Kroonder, F. G.,	Amsterdam (Ned.),	17 078
51. Nilsen, H.,	Odense (Danio),	11 082
52. Wagner, H.,	Stuttgart (Germ.),	11 067
53. Grysen, N.,	Amsterdam (Ned.),	17 271
54. Eykenaar, A.,	Apeldoorn (Ned.),	15 700
55. de Haan,	Rotterdam (Ned.),	16 603
56. Wehrli,	Morges (Svisio),	11 078
57. *Wehrli,	Morges (Svisio),	11 079
58. van Aelst, M.,	Bruselo (Belgio),	155
59. *van Aelst, L.,	,, ,,	?
60. van Vynckt, H.,	,, ,,	616
61. *van Vynckt, J.,	,, ,,	?
62. Le Bacq, J.,	,, ,,	7 297
63. Le Bacq, C. L.,	,, ,,	16 411
64. *Le Bacq, M.,	,, ,,	16 412
65. Staelens, G.,	,, ,,	5 895
66. Weydisch,	,, ,,	16 974
67. Coen, J.,	,, ,,	8 101
68. Basteels, G.,	,, ,,	1 837
69. Gliner, J.,	,, ,,	469
70. v. Beek, H.,	Haarlem (Ned.),	16 696
71. Baxter, J. G.,	Liverpool (Anglio),	12 950
72. *Davis, E.,	Willenhall (Anglio),	15 911

* Signifas K-dino.

10-a Kongreso de SAT, Londono, aŭgusto 1930

Finkalkulo de la Kongreskomitato

Enspezoj	mk. g.	Elspezoj	mk. g.
Kotizoj	1 401,65	Preskostoj	1 102,—
Donacoj	1 569,85	Salonluo	1 118,20
Prunto	380,20	Literaturo	856,90
Venditaj propagandaĵoj	91,40	Nutraĵo	360,—
Venditaj libroj k fotoj	1 124,90	Prunto repagita	380,20
Bufedo	617,10	Subtenoj	110,—
Anoncoj	40,—	Afrankoj	338,—
Vendo de donacitaj libroj ktp.	205,95	Poŝtservo	96,25
Diversaj	32,10	Anoncoj	26,50
Bank-procento	23,—	Bankrento	8,60
		Diversaj	307,75
		Saldo	781,75
Sume:	5 486,15	Sume:	5 486,15

La kaslibro, la finkalkulo k al ili apartenantaj dokumentoj, fakturoj ktp. estas kontrolitaj. Bonordon k ĝuston garantias la reviziantoj.

London, la 19-an de aprilo 1931.

Lilio Judd (11 576)
C. J. Mc Laren (11 755).

LA 10-a PLENKUNVENO DE AŬSTRIA LABORISTA LIGO ESPERANTISTA (ALLE)

Ĝi okazis en Vieno la 5-an k 6-an de aprilo. K-do Jeitler malfermas k salutas la multnombrajn delegitojn k gastojn, sciigas, ke de eksterlandaj fratorganizoj estas ricevitaj 34 salutleteroj. Li donas la jarraporton, el kiu estas notinde, ke la estraro okupis sin konstante pri preparlaboroj por la dua Olimpiado, ke broŝuro pri la organizado de l' interna grupvivo estas en preparo, ke estas planata karteliĝo kun aliaj kulturorganizoj. Al la Asocio apartenas nuntempe 57 grupoj kun sume 1810 membroj, el kiuj en Vieno 21 grupoj kun 841 membroj, en provinco 36 grupoj kun 858 m., krome 111 izoluloj. Monata eldonkvanto de l' gazeto ("La Socialisto") estas: 2200 ekzempleroj.

K-do Simon raportas pri la (soc.-dem.) partitago; estas sendata al la partiestraro rezolucio, per kiu la plenkunveno esprimas sian esperon, ke la afablaj vortoj de K-do Seitz, la prezidanto, pri la lab. esp. movado ne restu nura formalaĵo k oni serioze prikonsideru la ĉe la partitago faritajn priesp. proponojn.

K-do Jonas raportas pri la internacia prol. esp. movado, skizas la historion de SAT, vidas mankojn en la nuna organizformo (individua membreco), memorigas pri neceso lojale plenumi la Gotenburgan konvencion kun SAT siatempe akceptitan de ALLE (kvankam li ne konsideras tiun konvencion kiel definitivan solvon). Li avertas la socialistajn membrojn de SAT okaze de la nunaj skismigaj provoj de l' komunistoj esti tre atentaj. Li vidas kiel solvon la fondon de Internacio sur la bazo de l' landaj asocioj, tamen ne opinias por tio jam matura la tempon. Ke neniel estu tolerata detruo al SAT, kiu tamen faris tre utilan laboron sur la kampo de l' internacia lab esp. movado. Li prezentas jenan rezolucion (unuanime akceptitan):

"La 10-a plenkunveno de ALLE, aŭdinte raporton pri la stato de la internacia proleta esp.-movado k ripetante la decidojn de la ALLE-plenkunvenoj 1925 en Wien, 1928 en Wiener-Neustadt k 1929 en Wien, decidas:

Alvoki la ALLE-anojn, ke ili lojale plenumu la kontrakton de Göteborg, laboru en k por SAT.

Sed se la skismo en SAT realiĝos, tiel ke la komunistoj fondos propran Internacion, tiam la socialistoj, kiel plej granda parto de la senkomunista SAT, ne havas kaŭzon aparteni al superpartia organizo;

aŭ se la likvido de la malpaco en SAT okazos sub kondiĉoj neakcepteblaj por konsciaj socialistoj, tiam ALLE alvokos siajn membrojn k ĉiujn socialistajn esp-istojn al fondo de aparta internacia esp-organizo k subtenos ĉiun entreprenon tiurilatan."

Sekvas estrar-elektoj, estas akceptataj pluraj proponoj (pligrandigo de l' rubriko por komencantoj en "Socialisto", fondo de fakunuiĝoj en la kadro de ALLE), k fine la estraro alvokas prepari sin por la Olimpiado k la venontaj varblaboroj. La venonta plenkunveno okazos en Ŝtajr (Steyr).

Resumita laŭ "La Socialisto" (majo 1931).

Korekto. En la sciigo por "Naturamikoj" en n-o 344, p. 256, 1-a kol., bonvolu anstataŭigi la vorton "kvartiroj" (netrovebla en *Plena Vort.)* per "loĝejoj".

Ili havas senskrupulan konsciencon!

La 22. I. 1931, ĉe kunveno de SAT-anoj en Bruselo, okazis debato pri eksiĝo de K-do Ĵanere (Jeanneret) el la Kontrol-Komitato de SAT. K-do Ĵanere laŭtlegis partojn de sia eksiĝdeklaro sendita al "S-ulo" k "Isto". Dum la debato li konfesis, ke en sia deklaro li *erare* akuzis la SAT-direkcion pri modifo en la motivigo de eksigpropono de Kontrol-Komitato de SAT pri la SAT-anoj Drezen — Besler — Riĥter.

K-do Van Aelst petis, ke sekve de tio K-do Ĵanere postulu de "Isto" nepublikigon de sia misakuzo kontraŭ la direkcio. K-do Ĵanere tion faris la *23. I. 1931*. Tamen, tio ne malhelpis, ke la redakcio de "Isto" aperigis tiun akuzon en n-o 10, k ĝis nun, miascie, nenia ĝustigo aperis pri tio en iu n-o de "Isto". Demandite pri tiu afero, K-do Ĵanere deklaris skribe jenon:

"La 5 linioj sekvantaj aperigitaj en 'Isto' n-o 10, p. 77, meze de la unua suba kolono: 'Jes, respondis Bergiers, k 'sen ia dubo' aldonis la direkcio k la 26 liniojn postsekvantajn aldonis ankaŭ la direkcio. Ĉu necesas aldoni ion al tiu fakto? Ĉu ankoraŭfoje ne evidentiĝas, ke por direkcio K. K. estas nur ilo skismiga?' devas esti forstrekataj el mia artikolo, ĉar K-do Van Aelst pruvis, ke li mem aldonis tiujn vortojn. Tiusence (t. e. por ke oni ne enpresigu tiujn liniojn) mi skribis al 'Isto' la 23. I. 1931.

Bruxelles, 16. IV. 31.

(Subskribo): Henry Jeanneret, SAT-ano 3012."

Estu klarigate, ke mi aldonis tiujn vortojn al la motiviga projekto de K-do Bergiers **antaŭ** *la decido de la Kontrol-Komitato.* Necesas rimarkigi tion, ĉar oni povus opinii, ke mi estas la falsisto, dum fakte neniu falsis — krom la opoziciula gazeto per sia nepublikigo de la ĝustigo.

La sinteno de "Isto" en tiu ĉi afero pruvas, ke por opoziciaj ĉefoj la kvalito de l' "argumentoj" ne gravas! Per ĉiaj rimedoj ili ja provas makuli la honoron de l' SAT-direkcio!

La honestaj SAT-anoj pripensu k juĝu!

Bruselo, 2. majo 1931.

M. v. Aelst (155).

TRA LA ESPERANTA GAZETARO

Oni komencis politikumi en "Heroldo de Esperanto". Sendube la gvidanto konstatis, ke sen pripolitikaj artikoloj, en kiuj la aŭtoroj povus iom libere esprimi sian opinion (ĉe ne akordantan kun la de "Heroldo" prefere propagandata "Paneŭropo") la enhavo de l' gazeto aspektas tro senkolora. Kiel ajn estu, artikoloj eĉ tiaj ne verkitaj laŭ "nova sento" aperis. Ni citu nur provon el dirajoj de itala inĝeniero: "Kio estas farebla por eviti la proksiman militon? Nenio. Eŭropo iras renkonte al sia fatalo . . ." Samfolie skribas angla "samideano" jenon: "Malgraŭ la kelklokaj ŝovinismaj febroj, neignoreble ŝvebas super ĉio nova atmosfero, novaj kondiĉoj, kies nura ĉeesto estas progresmarko, nepre influanta la mondon siavice . . ."

Aliaj "samideanoj", kiuj estas eĉ gvidantoj, kiel la prezidanto de la Internacia Centra Komitato de *la* (!) Esperanta Movado (tiel ja nomiĝas la institucio de l' neŭtraluloj, kvankam ĝi tute ne ampleksas la pli grandan parton de l' organizitaj esp-istoj), s-o Merĉnt (Merchant) skribas en "Oomoto Internacia" (majo): "Oni ofte demandas: 'Ĉu preĝado helpas al la homo, kiu estas malsata, kiu ne havas laboron, kiu ne povas gajni monon por vivi?' Estas nur unu respondo al tiu demando — la homo, kiu preĝas kun sincereco, ĉiam ricevas helpon, eble ne per tuja donaco de mono, ĉar tio ne ofte okazas, sed per ricevo de nova kuraĝo, de nova espero, de nova memfido . . ." (!)

Al la katolikaj esp-istoj oni devas almenaŭ konsenti, ke ili estas pli konsekvencaj ol tiuj neŭtraluloj: ili metas tute simple sur la indekson esp. librojn, kiuj ne plaĉas, k rilate al la originale en esp-o verkita mondhistorio "Jarmiloj pasas"[1] la pastro-redaktoro de "Espero Katolika" diras: "Jen do libro tute kondamninda k jam kondamnita de la Eklezio, ĉar ĝin trafas la ĝeneralaj reguloj de la Indekso. La katolikaj esp-istoj tute ne rajtas legi la Mondhistorion . . . de H. Haefker, k aĉetante aŭ pruntedonante ĝin ili pekas grave, ĉar ili metas sian Kredon en grava perd-danĝero . . ."

En "Vegetarano", la trimonata organo de l' Vegetara Ligo Esp-ista, oni trovas kelkfoje atentindajn notojn; tiel la redaktoro, okaze de cito el nacilingva gazeto pri "ruĝa vegetarismo" en Sovetio, defendas la sovetan sistemon decide kontraŭ vegetaranoj-reakciuloj. Pri la Gandhi-movado li diras i. a.: ". . . estas en tiu hinda movado tiom da anakronismo, ke nura simpatio al ĝi ne estas ebla. Oni nune ne povas reiri al mezepoko sen maŝinoj, sen racia terkulturo k industrio. Tiu hinda naciismo estas io, kio sub tia formo ne havas ekzistrajton . . . la mallibereco de la hinda popolo sub la nura regado de la hindaj maharaĝoj, kiuj rabas trezorojn por si k tenas la popolon en nescio k sklaveco, estas multe pli danĝera ol la brita regado." Kaj li esprimas sian preferon por soveta reĝimo en Hindio.

La ĉiumonate 32-paĝa grava japana esp. gazeto "La Revuo Orienta" komencis aldoni por siaj nejapanaj abonantoj mallongan resumon en esp-o, per kiu ni ekscias ekz., ke aperis en ĝi tutpaĝa artikolo de K-do Jamamoto pri lia vizito al la Londona SAT-Kongreso. Krom larĝa kroniko pri la stato de l' tiea movado ni trovas en ĝi multan materialon por lernantoj, gramatikajn klarigojn k facilan legaĵon.

N. B.

[1] Vd. la recenzon en "S-ulo" n-o 341.

NIA POŜTO

11 082. — Ni ne havas sufiĉe da loko por ofte aperigi versojn; krome viaj versaĵoj bezonas sufiĉe fundan poluradon por esti presmaturaj. La "skizon" ni uzos okaze.

F. Kol. — Ricevita. Aperos en iu n-o de "La Lern."

Red.

KORESPONDADO

Unu enpreso, simpla trilinia anonceto kostas 0,80 mk. g., ĉiu plia linio 0,50 mk. g. — Grandaj anoncoj kun kadro: po kv. cm. kostas 0,20 mk. g.

BRITIO

— Esp. grupo de Darvel koresp. pri ĉ. temoj kĉl. Resp. garantiata. Skribu al: K-do Robert Black, 2 Edith strato, *Darvel*, Skotlando.

FINLANDO

K-do Leo Mäntynen (17 089), juna ĝardenhelplaboristo, Barck, *Oulunkylä*, kĉl. samprofesianoj.

FRANCIO

— Grupo dez. koresp-adi letere kun grupoj k izoluloj, precipe el Sovetio pri socia vivo en postrevolucia tempo. Adr.: Groupe Espérantiste, Coopérative, 8 rue des Ecoles, *Aulnay s. Bois* (S. et O.).

GERMANIO

Adresŝanĝo. — K-dino Melanie Heilmann (Rositz) loĝas nun: *Klosterlausnitz/Th.*, Schliessfach 17.

K-do Rudolf Pfützner, Karlsruher Str. 21, *Dresden, A 40,* kĉl, PM 10—1000 pecoj, sed nur bonaj.

NEDERLANDO

Atentu! — A-dama lab. grupo esp. aranĝos letervesperon la 6. junio. Resp. garantiata. Skribu multnombre al: K-dino A. Duif, v. Spilbergenstr. 22, *Amsterdam (W).*

Gek-doj ĉiulandaj!

Por montri al nia industria proletaro la valoron de esp-o, ni aranĝas ekspozicion. Tial bv. sendi al ni multnombre L, PK, PI, jurn. ktp. Neniu lando manku! Ni respondos al ĉiuj. Adr.: J. Müller, Immendal 59, *Duisburg* (Germanio).

ENHAVO

Presejo: Neudrag, Leipzig (Germanio)